

शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ मध्ये इयत्ता १ ली ते ८ वी च्या पाठ्यपुस्तकांमध्ये वह्यांची पाने समाविष्ट करण्याकरिता आलेल्या खर्चाची प्रतिपूर्ती करण्यास्तव निधी वितरित करणेबाबत.

**महाराष्ट्र शासन**  
**शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग**  
**शासन निर्णय क्रमांक:- संकिर्ण २०२४/प्र.क्र.५६/ एसडी-४**  
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२  
दिनांक :- २७ मार्च, २०२५

**संदर्भ :-**

- १) शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, शासन निर्णय क्रमांक:- संकिर्ण-२०२२/प्र.क्र.२१६/एसडी-४, दिनांक ०८ मार्च, २०२३
- २) महाराष्ट्र प्राथमिक शिक्षण परिषद, मुंबई यांचे पत्र क्र. मप्राशिप/सशि/मोपापु/काअ/२०२३-२४/११६६, दिनांक २८ मार्च, २०२४
- ३) महाराष्ट्र प्राथमिक शिक्षण परिषद, मुंबई यांचे पत्र क्र. मप्राशिप/सशि/मोपापु/काअ/२०२३-२४/११६७, दिनांक २८ मार्च, २०२४
- ४) वित्त विभागाचे परिपत्रक, दि. ०५.१२.२०२३, ०८.१२.२०२३, दि. २५.०७.२०२४, दि. १२.०२.२०२५ व दि. १७.०३.२०२५
- ५) महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ, बालभारती, पुणे यांचे पत्र क्र. व /ड /३ /६६२०, दिनांक २१.०१.२०२५

**प्रस्तावना :-**

शैक्षणिक वर्ष २०२३-२४ पासून राज्यातील सर्व शासकीय शाळा, स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या शाळा, शासकीय व अनुदानित व अंशतः अनुदानित शाळांमध्ये शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांकरिता इयत्ता २ री ते इयत्ता ८ वी या इयत्तांकरिताची पाठ्यपुस्तके एकात्मिक स्वरूपात ४ भागांमध्ये विभागून तयार करण्याचा व त्यामध्ये प्रत्येक घटक / पाठ / कविता यानंतर गरजेनुसार वहीचे एक पान समाविष्ट करण्याचा तसेच इयत्ता १ ली ची पाठ्यपुस्तके सुद्धा एकूण ४ भागांमध्ये तयार करण्यात येऊन त्यामध्ये आवश्यकतेनुसार सरावासाठी पृष्ठ समाविष्ट करण्याचा व होणाऱ्या खर्चाची प्रतिपूर्ती होण्यासाठी राज्य प्रकल्प संचालक, महाराष्ट्र प्राथमिक शिक्षण परिषद, मुंबई यांनी केंद्रपुरस्कृत समग्र शिक्षा योजनेच्या वार्षिक कार्ययोजना व अंदाजपत्रकामध्ये (AWP & B) मध्ये आवश्यक निधीची तरतूद करण्याबाबत आणि या व्यतिरिक्त लागणाऱ्या निधीसाठीचा प्रस्ताव राज्य शासनास सादर करण्याबाबतचा निर्णय संदर्भाधीन क्रमांक १ येथील दिनांक ०८ मार्च, २०२३ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये घेण्यात आला आहे. सदर शासन निर्णयास अनुसरून राज्यातील शासनाच्या सर्व

शाळांमधील विद्यार्थ्यांना वहा्यांची पाने जोडलेली ४ भागातील एकात्मिक पाठ्यपुस्तके शैक्षणिक वर्ष २०२३-२४ मध्ये महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ, बालभारती, पुणे यांच्याकडून पथदर्शी स्वरूपात उपलब्ध करून देण्यात आलेली आहेत. तसेच शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ मध्ये देखील अशा स्वरूपाची पाठ्यपुस्तके उपलब्ध करून देण्यात आलेली आहेत. शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ मध्ये इयत्ता १ ली ते ८ वी च्या पाठ्यपुस्तकांमध्ये वहा्यांची पाने समाविष्ट केल्यामुळे महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ, बालभारती, पुणे यांच्याकडून प्रत्यक्ष रुपये ६३,६३,५३,०००/- (कागद छपाई व बांधणी खर्च) इतका खर्च करण्यात आलेला असून, सदर खर्चाची प्रतिपूर्ती करण्याची बाब विचाराधीन आहे. शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ मध्ये महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती मंडळाकडून खर्च करण्यात आलेल्या रकमेची प्रतिपूर्ती करण्यासाठी राज्य प्रकल्प संचालक, महाराष्ट्र प्राथमिक शिक्षण परिषद, मुंबई यांना निधी वितरित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

### शासन निर्णय :-

पाठ्यपुस्तकांमध्ये वहा्यांची पाने समाविष्ट करण्यासाठी शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ मध्ये महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ, बालभारती, पुणे यांच्याकडून खर्च करण्यात आलेल्या रकमेची प्रतिपूर्ती करण्यासाठी राज्य प्रकल्प संचालक, महाराष्ट्र प्राथमिक शिक्षण परिषद, मुंबई यांना ६३,६३,५३,०००/- (रुपये त्रेसष्ट कोटी त्रेसष्ट लाख त्रेपन्न हजार फक्त) इतका निधी वितरित करण्यास या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात येत आहे.

२. सदर खर्च सन २०२४-२५ करिता "मागणी क्रमांक ई-२, २२०२, सर्वसाधारण शिक्षण, ०१ प्राथमिक शिक्षण, १०६-शिक्षक व इतर सेवा, (००) (००) (०१) समग्र शिक्षा अभियान (सर्वसाधारण), (राज्य हिस्सा ४० टक्के) (२२०२आय६१२) (कार्यक्रम), ३१ - सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)" या लेखाशिर्षातील उपलब्ध असलेल्या अर्थसंकल्पीय तरतूदीमधून भागविण्यात यावा.

३. सदर अनुदान सशर्त अनुदान असून यापूर्वी वितरित केलेल्या निधीचे उपयोगिता प्रमाणपत्र सादर करण्यात आले आहे. या अनुदानाच्या अटी व शर्ती सदर शासन निर्णयात नमूद केल्या आहेत.

४. सदर खर्च वित्त विभागाच्या संदर्भाधीन दि. २५.०७.२०२४, दि. १२.०२.२०२५ व दि. १७.०३.२०२५ रोजीच्या परिपत्रकांमधील सूचनांनुसार करण्यात यावा. सदर निधी आहरित करून वितरित करण्यासाठी अवर सचिव/ कक्ष अधिकारी (रोख शाखा/ लेखा शाखा), शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांना "आहरण व संवितरण अधिकारी" तर सह सचिव/ उप सचिव, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, मंत्रालय, मुंबई

यांना "नियंत्रक अधिकारी" म्हणून घोषित करण्यात येत आहे. संबंधित आहरण व संवितरण अधिकारी यांनी कोषागारातून निधी आहरित करून निधी समग्र शिक्षा यांच्या बँक खात्यात जमा करावा.

५. सदर शासन निर्णय नियोजन विभागाने अनौपचारिक संदर्भ क्र. १३८/१४७१, दिनांक १७.०२.२०२५ व वित्त विभागाने अनौपचारिक संदर्भ क्र. ३४०/व्यय-५, दिनांक ०७.०३.२०२५ अन्वये दिलेल्या अभिप्रायानुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

६. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या [www.maharashtra.gov.in](http://www.maharashtra.gov.in) या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५०३२७१२३६४०९०२१ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(तुषार महाजन)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत :-

- १) मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई,
- २) मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ३) मा.उप मुख्यमंत्री (नगर विकास), यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ४) मा. उप मुख्यमंत्री (वित्त), यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ५) मा. विरोधी पक्षनेता (विधानपरिषद/विधानसभा) यांचे खाजगी सचिव, मुंबई.
- ६) मा. मंत्री, शालेय शिक्षण यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ७) मा. राज्यमंत्री, शालेय शिक्षण यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ८) मा. विधानपरिषद/विधानसभा, सदस्य (सर्व)
- ९) अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १०) प्रधान सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- ११) प्रधान सचिव, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १२) आयुक्त (शिक्षण), महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- १३) राज्य प्रकल्प संचालक, महाराष्ट्र प्राथमिक शिक्षण परिषद, मुंबई
- १४) संचालक, राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र, पुणे.
- १५) संचालक, महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ, बालभारती, पुणे
- १६) महालेखापाल (लेखा अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर,
- १७) महालेखापाल (लेखा), महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर,
- १८) अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई.
- १९) वित्त विभाग (व्यय-५)/नियोजन विभाग (का.१४७१), मंत्रालय, मुंबई,
- २०) अवर सचिव (अर्थसंकल्प), शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- २१) निवड नस्ती (एसडी-४).